

Неда Здравковић

НЕМУШТЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

Живео сам од снова и није ми било тешко. Носио сам белу мрену преко очних капака, обасјавала ми је лице док сам корачао између кућа подобан светлећој маглини што се мигљалила кроз масу људских тела и лебдела клизећи изнад плочника. Нисам то могао бити: сенка начињена од других сенки, тишина умирена дуж беличастих облина кровова и зграда.

Желео сам да заборавим на снова. Да покидам обруч изнад зеница. Да откријем лице и учиним га неоодољивим. Да се приближим људима, осетим како гласовима загревају светлост на улици, како удишу ваздух и претварају га у треперење звука. Нисам то могао бити: поглед угушен тишином, тело прозирно и немо.

Ноћу сам се будио испливавши из немилосрдне празнине што кочи сваки покрет близак стварности, освешћивао сам се у измаглици невидљивих светова да сам се инстинктивно плашио, хватао за прозоре разума пре него што бих спознао слике развејаних снова и чуо боју замишљеног гласа. Шуњао сам се иза прозорских стакала одхрван несаницом, не бих ли заборавио на могуће речи, на неостварене разговоре, не бих ли заборавио на немушност којој сам препуштен. Дању, обриси града у коме сам некада живео подсега ме на пошне сенке сна и то ми пружа наду да у моме предавању нестварности ипак има некаквог смисла, да за то постоји разлог, узрок, па и последица што ће се изродити, појавити са неминовношћу зачетка онога што би могло значити чак и мирење са јавом коју сам убрзано напуштао, од које сам се, ни сам не знајући зашто, одвајао. Страх који је у мени растао, јер, слутио сам да остајем изолован у мраку без потпоре што искри у свести увреженој у мрежице садашњег света, није ме враћао назад, напротив, све више ме је гурао низ тобоган сновиђења нагонећи ме да трагам за склопштем од неиздрживе чежње усађене међу грудима где откуцавају дамари

равноправно неизбрисиви. Гушили су ме и гањали, своју немоћ сам олако неговао као поуздан изговор напуштеног памћења, прихвативши растројство ума као подлогу за изгубљеност док бауљам по чврстом тлу. Осећао сам жеђ, била ми је потребна вода да бих се кретао, да бих гутао било шта у себе и дисао уједначено, да бих се опустио и заборавио да сам прогоњен и истовремено ухваћен под окриље страха. Размишљао сам како да назовем слабост у којој сам се нашао, личила ми је на болест опаку и неизлечиву, чежњу за нечим давно пре рођења изгубљеним и драгоценим; имао сам некада нешто, нешто је блистало и умивало ме, светило и мирило уздахе што су ме носили безбедно у маглини свитања, мирисима праштања и музици немуштог говора. Сада се отискујем од обала стварности свестан опасности да изгубим себе, не пронашавши ништа што би ме за извесно време утешило, што би ме вратило назад, у подручје сећања и стварност живих гласова.

I

Устајао сам у свитање, пре свих. Обукао бих се, разгрнуо завесе и отворио врата терасе. Седео бих на огради наспрам крошњи и проучавао како се птице у гнездима буде.

Јутра су ових дана упорно свежа и док сам тумарам по соби, ишчекујући да се тетка и Марта пробуде, непрекидно дрхтим од влаге у ваздуху, светлост улази кроз окна, но то ми се чини неприродним док удишем таму присутну тако да, иако је дан, њена сен плуга над главама људи а да је нико, чини ми се, сем мене, не може наслутити. Не окрећем тело светлу све док ме гласови животиња и људи не освесте у потпуности и не припреме на контакт са сунчевом белином коју невиност планине и мир присутан у подножју брежуљака, барем док људи не измиле и крену да се врпоље по насељу, чине да овде свакодневно осећам и користим ради проучавања притиска у атмосфери што вибрира током чудноватог мешања тамних сенки на обзору са блиставим руменилом и ветром што током јула топи снег са удаљених врхова.

Не смем дозволити да прође ово лето. Јер ћу одлетети, нестати. Наши организми већ су се прилагодили, преостаје питање времена у коме би се наш дух приклонио неограничено продуженом трајању лета, тежини земаљске плодности и истовремено избегао утапање сред успорене куцавице сна у слабост успаване свести, што подразумева мировање и ћутњу, пристајање на изолацију и предвидљивост.

Тама обликована невидљивим линијама хоризонта, данас тешког и мутног, и сама тешка и трома, ограничава опсег вида, обавијена око лобање кружи, гомила се и тањи истовремено, запремином успорава рад срца и можданих ћелија. Цртајући њене контуре по папиру, покушавао сам да јој се прилагодим, да припитомим себе таквом стању ишчекујући тренутак када бих и на страх могао да заборавим и појавим се пред тетком и Мартом а да не поклекнем и не задрхтим сред саплитања и сићушности неотелотворених мисли у напору савладавања, не самог себе, већ светлости и ваздуха са којима сам се сваки пут сучељавао при путовањима свести ка тетки и Марти, до тренутка њиховог обраћања пажње ка мени и изговарања гласова мог имена. Ех, Марта и тетка, чудиле су се незаинтересованости и смирености којима сам се обавијао не бих ли остао барем на тренутке у окриљу тишине, безбедан од присуства звукова које су њих две непрекидно испуштале желећи да им се придружим, да им се потчиним и послушношћу

јагњета прихватим све што су говориле и чиниле не бих ли се пробудио и реаговао на било шта што су бацале на мене а да то нисам ни слутио, ни сањао колико би заиста могле бити прорачунате, колико упорне и несаломиве у убеђењу да би ме једнога дана и успеле отргнути од неизлечиве летаргије и ћутања, и спречити неминовни премештај у болницу где би ме постепено и заувек успавали. Оне су једине које сам познавао, по дединој линији, а да су прихватиле бригу о мени. Знале су све о последњем стадијуму пред наступање лудила, према коме је моја свест, по њиховој процени, незадрживо летела.

Водиле су ме на дугачке и бесмислене шетње кроз густиш и шуму мрмљећи нешто међу собом и остављајући ме да се на миру гегам подаље иза њих, свесне немогућности да им се придружим у হাসању и извођењу закључака из већ донетих закључака, интерних аксиома изведених из ко зна када чутих информација и чињеница. Поменута неспособност градила је брисани простор између нас и донекле оправдавала моју све већу незаинтересованост за њих две. Постепено, навикле су се на моју појаву те ме више нису помно посматрале, било да сам им се приближавао у намери да обеђујем у њиховом друштву, било да пролазим мимо њих у правцу своје собе, било да звиждућем кружећи око куће са остацима цигарете између кажипрста и палца.

Боравио сам на омиљеном месту, балансирао на огради терасе паралелно са горњим спратовима крошњи и њушкао ветар не би ли сладост земљиног сока прохујала низ кожу очног капка, не би ли бистра струја раздвојила слепљене трепавице, не би ли безазлена засићеност кисеоником распршила опасну клицу мисли умножаваних сваког секунда продужене неизвесности мировања. Борови су шумели и сашаптавали се (ко би их икада разумео), на моје задовољство произвели су ишчекивани мирисни нектар у гасовитом стању и привукли моје тело да се приљуби уз њихово тело, одвоји се од безбедног ослонца, полети кроз ваздух и ту се грчевито заустави. Иако сам жмурио, не померивши ни један мишић, привезан ланцима гравитације за своју собу, ипак, зубима сам гулио кору дрвета да бих на лицу места проучио шта се крије испод ње. Дакле, ту сам, седим непомично на тераси и гулим зубима боровину. Сувише имагинарно, ипак, белина изнад очних капака и изображено чуло вида дозвољавају ми сличне вратоломије, што сам недавно открио као сасвим неиспитану моћ, одваживши се да је развијем и забавим се оживљавањем облика и слика што сам их давно некада похранио унутар себе.

Покупих капљице са лица, умих се белом плазмом жила које сам пресекао док је трепет земљиног тла и трепет неба струјао кроз мене прикочаног на стуб упамћеног трајања. Зауставио сам га. Слетех на тло, хладан и беживотан. И го, и свестан да је време остало изнад мене прекинуто и тихо.

Тетка ме је дотакла по руци и пробудила. Сунце је пекло, а ја сам заспао на огради терасе, слетео на потпорне греде и ту остао да лежим. Рекла је да ме више неће пуштати самог да тако дуго боравим скривен ван њеног видокруга. Као да сам болестан. А нисам. Отишла је у кухињу и објаснила да би требало уносити више воћа у организам. Одмах да сићем и поједем кришкку лубенице. И оперем судове од мог и Мартиног доручка. Што је нисмо пробудили на време, биће мамурна читав дан. И зеваће.

Огрнуо сам се снегом што се забелео на мени, распршио га по коси, ставио шешир на теме и повукао таму у собу, не би ли капљице згаснуле

наспрам последњих искри јулског јутра које тек што не утихне. Овај дан посвећујем хлађењу снега, бризи око наперјастих звезда. Домаћу лектуру остављам за сутрадан, када се спуштам у крило прочитаној књизи и ишче-завам заједно са њом што је потрала мене самог, прислаћам образ на њено писмо и бришем их сасвим у реду, сасвим у складу, сасвим једно са другим. небитно, у последњу бисер-кап мрмора са стола прохујалог времена што је потрало сладуњави задах тела, те сам сада наоружана копница а да мед по-јести нико умети неће, нити имати стрпљења за чудновато саће јалове му-дрости. Ћутим, пијан, и шта би требало уништити сем то пијанство, сем то плуво и немушто грло.

II

Направише ме од траве и оставише на месечевој површини да се родим у време када сунце окреће трепавице на другу страну и креће ка срцу таме. Неће је осветлити, јер његова ватра јесте ускисла, опхрвана нечим до сада неименованим, будући да сам то могао осетити једино ја сам: неуморни прегалац непроснаваних авети и пустиња. Због тога конструкције које сам насликао и представио себи као оно што заиста видим, трепере и лепр-шају траговима ужарене туге. Довољан је поглед на њихово обликовање у току и ту сам, у погрази за месечевим сенкама на заљубљеном тлу: прво смо га ми, људи, удахнули, а потом је оно, пробуђено и одобрвољено упр-ло беспомоћне дланове ка нашим образима преневојивши откривени лик по-ве симпатије.

Чини ми се да се управо тако десило. Мој глас је одјекивао звонко и чисто. Певушио сам и плашио се сваке оћутане мисли, недоречених по-крета чела и усана, по то сам био само ја, усплахирен, док балапсирам из-међу ногу-погледа-ногу моје девојчице, или било које друге девојчице, ма-лене пролазнице унутар улица са којих сам скидао прашину и прљави ми-рис ваздуха; са којих сам удисао парфем првих женских ноздрва, незаситих руку и рамена. Како само лепо звучи осама када су око тебе људи, када су ти усне пуне женског сока, а кожа сама од себе бриди након сваког понов-ног буђења. Месечеве сенке ми одузеле глас без упозорења, а тек касније спознах да то беше праведна одмазда. Мисли што их умножавам и оста-вљам за собом као невидљиви траг и те како присутан у простору убрзо су добиле снагу неприличну за неиху дечака на прагу сазревања, те све што сам зажелио да променим, или што ми је засметало, уклоњено беше само од себе. То писам могао знати, јер оно што писам уважавао, писам ни прагмо журећи знатижељан да проникнем у оно што ми је било непознато, а што је мамило милоштом или голицало шаренилом и наметљивошћу. Тако се де-сило да ишчезну многобројне књиге, предмети које бих из лењости где ис-пустио. Нестајали су људи које писам волео, сви људи које сам успут из не-хата заборавио, себе и просторије у којима сам се расплињавао, које су ме гутале, те сам једино мислима успевао да пренебрегнем и надвладам неиз-мерну празнину и тежину што су падале на моја рамена и рушиле ме. Они-ма који су ме познавали чинило се да се све безразложно одиграва, да рас-поред звезда утиче на невероватна ишчезнућа и да ми, земљани, не може-мо одредити нестала језгра ствари и бића испуштених из видокруга безбол-но и неповратно. А и шта би се могло учинити? Да тумарам наоколо у убе-ђењу како све постоји наспрот мене самог; како хиљаде и билиони чести-ца плутају по ваздуху мимо људи, а да сићушне појаве и предмети којих

сам на сопствену пропаст неминовно постајао свестан, нису нити део мене нити било чега унутар мисли од којих ме начинише? Они за којима трагах у нади да ће њихова обличја поново бити отелотворена несталоше пре него што изговорих њихово име, они које задобих заголицаше ме табанима тако да ни бол нисам могао осетити, јер, избезумљени од страха, у мом присуству беху изузетно обзирни. Гласови су ми казивали покрет, те сам играо и играо истовремено урањајући у свемир нових облика и привиђења која су расла пред мојим очима у светлости снажних опсесија, сред којих сам стајао омамљен не разликујући више трун прашине или нит паучине од водене површине или блага на путу. Појавио се невидљиви плашт изнад мога чела који временом постаје све гушћи, белји и сјајнији.

Начинише ме, начинише, и немоћ ту унутра усадише, зид неизмерне скрушености утемелише, неуништив. Лутао сам данима чезнући за светом који сам познавао, за земљом и кишом, за животињама, грцао сам у убеђењу да је једини спас могућ у тренутку брисања човечијег лика унутар слика које покупих успут, од времена месечеве површине до времена тла када продисах... Лица која сам из дана у дан виђао сред великог града, а која су ми остала страна, уједала су мождани волумен којим сам их примао у себе не успевши у напору да им се отнем. Баш од њих сам желео да се сакријем, да се оградим од могућности да ме изопачена наказност не разнесе, не исуши и не поништи. Заборавио сам умеће слагања беспрекорних ниски сланих ђинђува дуж лица, то би могао бити знак да нисам успео да побегнем од моћи ликова који су ме учестало боцкали у пролазу, мада, ево, данас сам миран и тих, и не бавим се сличним појавама, сем што и даље маштам о укусу сока из жила сваког стабла на које наиђем на путу. Њихова висина омогућиће, знам, да скривен и безбедан истовремено удахнем мирис корења и мирис звезда, да плутам изван свега ослобођен контроле беле маглине изнад зеница, слободан од страха да на свршетку немог трагања за узроком необичног стања коме сам препуштен, не наиђем на гротло ништавила у срцу имагинације због које се, ево, меша жубор крошњи отежалих од лишћа и шум окретања планета.

III

Направише ме од траве и поставише на столицу, за сто, на терасу. Ручак је изнесен: врућ теткин хлеб, кајмак, сир, салата од поврћа, кувани кромпир и чаша вина црног полуслатког. Будан сам.

Марта седи на дрвету и певуши. Престала је да трчи наоколо но двојишту и шуми, да се скрива и дозива или растерује птице. Данас нема баш ништа на уму, време је за њен отегнут монолог на врху стабла.

Хајде, Марта, прозбори као да су твоја уста на мом образу, осећам скривене зенице, шкиље испод обрва и косе, терет неба који се цакли у замагленој модрини полуотворених дупљи. Хајде, Марта, престани да ме гледаш. Трепни.

Умножавам се, умногостручујем. Познајеш ли наше кораке, наше говоре, нашу дечицу случајну? Помножи себе са онолико каменчића о које се саплетеш и то ћу бити ја упедесетостручен, на твојим крилима у ваздуху без ореола. Умножен сам, Марта. Умири ме погледом, својим крилом спуштеним ка земљи, и омирисаћу гране твога тла, прашину бразда од сувог блата и густину руменила изнад нас, на оном тамо своду са птицом сред обзора, са једним семеном у лету ка нама.

Мартина коса је мокра од зноја, осећам како се капљице цеде са праменова слеплених уз теме, низ врат поцрнели, дивљи, голицају ме по кожи, спуштају се низ кичму до корена леђа и зареза на мајици. Мене то замара у мери довољној да трептаје њеног мозга, хтео то или не, примим у себе док их не неутралишем и заборавим. Истрпећу реакције њеног организма ради оних вербалних и визуелних, због којих и даље пратим импулсе њеног нервног система.

Појешћемо те за ручак, хоћемо, богме. Само ако случајно окренеш главу. Чик помери главу ако смеш, ујешћу те за прст, ћорави створе немушти, непокретни. Шта је са твојим зубима, где су крици и твој глас да ме буди тако рано када сам још уморна да бих ходала са тобом који ништа не познајеш, а, опет, видиш да ја не могу да видим. Шта учинити са твојим мислима, којих има свуда те сметају бићима што ходају око нас, све ја то знам, но ти увек превиђаш могућност других, сем оних које виђаш свакодневно самим собом, ако ти не сметају, дозовеш их назад у кућу и моју ограпичену слободу кретања ни не разматраш док се тако забављаш гостима, невидљивим, али тебе то баш и не забрињава колико тетка и ја, на дрвету, знам да ме видиш деформитетом међу очима којима посматраш ама баш све; можда знаш и за немуште светове који ти више значе од нас две озвучене, тужне.

Нестаћу млад, Марта. Понеси моје паручје у себи и донесеш ми живот који сам тако празнио и празнио узалудно, без ичије контроле; ниси ме могла ухватити када сам то чинио. Док сам читао, ти си седела на дрвету и ниси спознала како испијам сопствено време, мислила си како уништавам теткино и твоје саучесништво, полако, из прикрајка. Поведи ме са собом, хоћу на твоје дрво да ти будем брат, да ти будем отац, да будем ја сам — слеп и немушт. Познајеш ли слепо и тихо, сенку од сенке, штамбиљ из Париза, дисертацију о унутрашњем виду? Да сам толико спажан да свирепотажим да могу створити светове? Да могу створити све око тебе, да могу чути како умишљаш да некако, ипак, у себи, понекад размишљам?

IV

Играо сам се девојкама и оне су ме волеле, грлиле, голицале. Израстале су из конструкције на мојим папирима, отварао сам картонска врата различитих боја и испод њих издизале су се просторије, ормани, посуђе, накит за те моје луткице. Тражиле су да им дам имена, али помисао на напор измишљања изазива тромост међу слепоочницама.

Не успевам да их склоним из собе. Нека ме напусте, нека останем сам, да дишем сам, да спавам сам. Да их не видим свакога дана када се осветим, када се окренем и погледам на ту страну. У углу мог ока. На површини моје коже. Желим да угушим њихов глас. Да их не чујем.

Спавам. Оне спавају, ја ћутим, Оне су нешто ненаспавано, нека моја крпица, део моје душе. Ја сам женско у души, ја сам мушко у души, ја сам мртав.

Гасим изгашена светла. Отварам врата, пуштам већ присутан ваздух да поново уђе, да опере зидове, моје лице, освежи траг и сенку у углу са десне стране, помери траг девојака са мене и умири их у мени. Јер то сам ја, ни Марта, ни ја сам слеп и немушт, већ нека она из ћошка која ме покрива у смрти мноштва гласова избијајући на кору глатког мушког епитела.

Опржио сам се, лежим на земљи и гутам пилуле за спавање, небо је сиво, влажно, одећа унија воду са тла, дрхтим док мокро лишће клизи крај

опруженог тела. Тонем у сан, прогутаћу још један седатив пре него што самим не изгубим свест, пре него што не започнем са спуштањем на невидљиву страну брежуљка, пре него што пристанем да не будем пронађен никада више.

V

Следећег дана кренули смо у шуму пре него што је сунце изронило на хоризонту. Још једна шетња, још једна терапија за мене. Стазе су од непотребљивости зарасле већ, биљне врсте су кренуле ка небу, птице су проговориле, пољубио сам Марту и тетку у оба образа, окрзнуо усне о лед њихових пора и одлетео полако, по обичају, некако умирујуће, да ни кришима не додирнух ничије непце, одлетех у празно са легиром кога не приметих успут док сам грпао гутајући последње молекуле последњег слоја атмосфере. Ох, како смо се лепо прошетали дуж тих наших стаза којима су биљке волеле да се хране, укус земље мора да је био посебно зачињен аромом наших стопала, мирисом тела мојих предводница.

Кретали смо се ка излазећем сунцу, ка свитању што се мигољило испод тежине јутарње маглине, испод обрва таме што се крила иза привидног рајског облича над нама, од чије светлости притисак у слепоочицама растао би мукло услед неприродних таласа тмине што је сваког јутра исијавала светлост идентичну сунчевој, лажну, сувише болну да би лагано облила контуре наших тела што су постепено улазила у њу покушавајући да пробуде блискост времена померања и временна лебдења, времена дисања и времена посматрања. Кретали смо се ка стенама које нисам познавао, а које смо свакодневно покушавали да проучимо из нашег дворишта видећи једино нејасну маглину, облаке згуснутог ваздуха иза којих сам слутио, на основу теткине и Мартине приче, да се крију стеновити врхови на којима су њих две се времена на време обилазиле пећине, убеђене да су их управо саме и откриле. Шта су очекивале позивајући ме на поход неприличан и за мене, а камоли за њих две, не схватам, убеђен да се никако не могу снаћи стенама мојих беспослених дама. Мораће да ме воде за руке и придржавају не би ли спречиле да ме страх и неодлучност не доведу у неприлику и не наведу на неспретност, бојим се, кобну, судећи по стрмини стаза којима смо се управо верали, по тишини између све ређег дрвећа што нас је папуштало, по величини камења што нас је гребало и гурало не би ли одустали од гажења по њему и узнемиравања расутих тела, сивих и облич.

Повеле су ме, као и увек, да не бих био сам са собом у својој соби, испуњен тамом сред које сам рођен, зашто баш сред таквог чудног места, непознато је. И оне су сада добре према мени, добре и брижне жене које ни не познајем, које не бих ни познавао да ме нису прихватиле не обазирући се на копцање моје воље, не знајући ни саме да ли их икада икако могу поднети у довољној мери а да их то не заболи са моје стране, онако како оне мене боле са своје стране и не знајући да ме бришу унутрашњошћу својих гласова, бедног и немуптог, а да се претходно нису обавестиле о томе да ме не само покретима, већ и звуцима повређују; могао бих бити крвав по рукама, ногама, прсима, када то не би било неспростојно, не знајући то, обухватале су ме, рекао бих скромно да су ме грлиле када то не би звучало болно, да, могле су ме и грлити да нису знале, као што и нису: њиховим додиром ишчезнуће расло је из земље, из коренова башта, листова шума, капљица осунчаних кровова, без обзира што све то није имало до-

вољну снагу да ме додирне ван њиховог будног погледа, ипак, храна је ту, за свако треперење, за свако унутрашње крварење, неприметно, несхватљиво, бешумно.

Никада неће знати колико сам их поклањао себе у овим тренуцима, више него што би иједан младић могао, умирао сам полако иза њихових леђа свестан да, двоструко већом брзином него што бих то иначе чинио, погледом прикушљам постојеће облике успут, не меморишући их, не живећи их, не удишући их, јер, преда мном бежу једино огртачи, укоснице, мала стопала што удараху о камење, што се спотицаху грцајући од непријатности. Склањао сам ситне препреке са пута, не би ли следећег дана шетња протекла што мирније, лакше, устаљеније. Нисам се залагао за опстанак саме стазе, јер, природа ће прогутати своје камење, створила их је за себе, а ми, сами себи недовољни, никада не бисмо успели да окружимо сва облиција земље погледима занесеним, дирљивим, да би се она лагодно приклонила људима, одвојила од тла по коме се ваљају и истопила на длановима тихих шетача, длановима руку дирљивих, занесених, отворених.

Заборавио сам на тетку и Марту на трен, заборавио сам на околину која би била другачија и различитошћу казивала о фигурама од којих је сачињена: прогутао сам сво камење, не могу издржати а да не гурнем свакога ко корача гушећи видик који бих имао да сам сам на стази; шутнуо сам нуство човека и сада сам празан, чист, лагодан, лебдим у суровости просејане празнине, жедан обзора умивеног и непомишног.

Што се више пењемо, тишина нараста и успорава наше покрете. Овде сам у сеновитом окружењу, сит мрачног дела хоризонта што нам се постепено приближава. Овде је тихо, јер ветар што подржава бучни зид испред нас раскриљена је капија кроз коју ходамо и која нас штити од гласова дневног света. Није битно да ли је подне или предвечерје, сенке се ковиљају над нама и збуњују моје сапутнице. Нисам желео да их уплашим: изазивао сам спонтани уздах на њиховим лицима. Таму нису могле очекивати од мене, по то је било све што сам смео поделити са било киме да не изгубим моћ којом сам померао просторе светлости и сенки; неминовност испуштања напупелог бола унутар мраморног сумрака, изазваног нашим присуством међу стенама, расла је до неизбежности распростирања терета перцепције под којим сам се лагано топио приморан на близину каменог оклопа. Оне су то некако и саме желеле, но месечеве сенке су их изненадиле; био сам ситан и сувише млад да би прозирни плаштови са површине далеких вулкана у очима Марте и тетке имали важности. ишчекивале су тврди трзај из мене приближивши ме граниту величанственом, мермеру податном додиру светла, отвореном за уздисаје земљине таме коју упија мирно и стрпљиво. Корачао сам уз слабост што је расла заједно са мојом сенком, растао сам неприкосновен и блажен унутар крила ветра, волео сам сопствени бол који ме је везивао са плаштovima из надируће таме у току сваког могућег свитања, које сам издржао а да не задрхтим и не истопим се испод таласа uzavрелих фотоа; знао сам да ми припадају, да сам господар магновења која ме изродише у блиставилу гласова светлеће празнине што гута све моје речи измишљене, изговорене док сањам и летим у прашини заборављених откуцаја стварности.

Сметају ми тетка и Марта, сметају ми сва створења чија запремина притиска атмосферску магму у којој сам научио да боравим ослобођен временских и просторних варки. И сам сам варка, неслућена сен међу људима отпала са једног кратера, играм се линијама и линијицама времена, сунча-

ним пругама, земљаним сенкама. Тетка и Марта су расцветалим женским инстинктом слутиле да сам повезан са материјом од које су сачињене стене, којима су и саме биле несвесно привучене. Можда је то био само покушај да њих две приближим том нељудском делу мене самог, будући да сам осећао тетку и Марту присно и органски унутар себе, што оне нису могле знати. Водиле су ме тако невино, тако љупко и брижно да се више нисам бојао стена, обичних стеничуга простога изворишта тела, што није постојало у облику звезде довољно дуго да би раскрилило фреквенцију интензивiranог сензибилитета којом би људи, напоскон, успели да ослушну боју мога говора, гласове и шапат сред којих сам се једном давно освестио бос, нечујан и нем. Остао сам земља, јер земља сам једино могао бити док боравим на врху избочине са које се није видело ништа сем магле, чак ни кровови под којима су људи шумели у долини.

Све што сам осећао на овом месту ближило ме је безбрижности. Бесмисао безбрижја и лагодност нису ми били познати довољно да бих пристао на примамљиво препуштање лакомислености кобној и безусловној. Да сам наслутио баналност, био бих још прецизнији, јер прецизна баналност управо израћа необјашњиво из утробе масивног присуства стена положаја неупотребљивог, облика незанимљивог и одбојног. Безбрижност је брисала неприкосновени бол на основу кога је моја моћ расла, баналност је начињала пустош безгласја, општрицу савести претила да окрене у жаловом смеру. Осетио сам тежак укус бљутовости у усима и представио жеђ као разлог да се што пре вратимо назад и спустимо у долину.

VI

Видре су у прстима којима се приближавам стаблима и дотичем зимзелене дланове, што се не могу покренути у супротном смеру а да остану сигурни од магле блискости ткива страног и меког. Допустићу да мене, мачку наранџастог лепљивог дана, стегну у шапе смираја, баш као што мачје уши и бркови често бивају стешњени у поткожне слузнице горопадне руке. Прсти ће прелистати огранке срца и вратити се кроз ваздух до безбедног окриља док се сутон сасвим не угнезди на рамена шуме и не дошлови до нашег дворишта.

Тетка откључава врата, брава је двострука, тетка отвара прво спољње па унутрашње окно, улазимо док греде пуцкетају. Палим лампу у углу, затварам врата собе, спуштам ролетне и стајем да седим ослушкујући таму док леже на земљу и повлачи масу бескрајног треперења лишћа и лепета крила припосећи тлу честице отпале са врхова стена. Нисам то могао бити: проводник нијансе ноћи кроз просторије куће до ове рупе у етру док непрекидно трагам за путањама неусмерене светлости града у коме сам некада живео; сада тек делимично успевам да испустим покоју мисао ка облицима улица и зграда између којих се крећем сваки пут када ми пође за руком да се вратим у бивши облик стапања са бледилом изгубљених трзаја дечачке усплахирености.

Ноћу ми је увек било хладно, без обзира да ли је грејање укључено или не, дрхтао сам у пицама ишчекујући тренутак самозаборава који су домаћи задаци из математике, хемије и физике доносили; патио сам још у детињству од неизлечиве несанице што је сва сновиђења преводила на јаву, на моје покрете на улици, измаштане слике сачекивале су ме у игри са другим дечацима на плочнику, или на ливади у сакупљању инсеката и шареног

камeња, а све дневне обавезе остављала за време испуштеног, или сувише брзо истрошеног сна. Тада сам већ био у стању да учим како моји вршњаци прећуткују своја маштања, како љубоморно крију и шкрто штеде снове и сваки дан се појављују насмешени и безбрижни, док је моје лице незадрживо бледело, сушило се, тањило и добијало подочњаке створења препуштеног тајанственом процесу, несавладивом и подлом. Према мени су се онходили опрезно, дечаци су скривали грубости и подсмешљиве разговоре од мог погледа; сматрао сам то изузетном увиђавношћу и пажњом, по мом убеђењу, штитили су ме, крхак сам био, слаб и изломљен; сред захукталих игара и јурњаве слутили су необичност у мени од које су зазирали; детињим чулом за доброту, чинило ми се, дирљивим, постепено ме изопштише из луде заједнице што сам, примиривши се, прихватио као благослов на унакаженост — на моју унутрашњу унакаженост.

На планини сам почео да разумевам да бројке којима сам некада као дечак располагао представљају звезде: сваком броју у било ком задатку који сам решавао може се приписати по једна звезда. Сада својим мислима управљам бавећи се фигурама ишараним по небу, ноћу, када не гутам пилуле да бих заспао, ноћима, када остајем у том кратком периоду за мене бистрог погледа на шуму и на хоризонт. Није тешко придржавати се пријатног погледа на свет и на људе, на те моје бројке: бројећи светле тачкице, бројећи људе у етру, бројећи мушице у ројевима исцртавао сам немуштите структуре на радном столу.

Хладно ми је у пределу ових ноћи, сваком квадратном сантиметру хартије и кубном метру ваздушне масе приписујем по једну звезду, умарам се радећи, но моји производи, моје произведене лоптице неухватљиве у котрљању низ тобоган заустављеног времена, учиниће ме, знам, једнога дана заувек невидљивим, и, према томе, најзад умиреним и снажним, снажнијим од оних стена по којима се, гле, тетка и Марта још увек пењу, зашто их не могу осетити погледом, још увек их видим на обзорју, на црним колотовима у мраку, њихове ручице померају се у ваздуху, но то ми не може засметати док њихова лица бришем из памћења, не бих ли избегао несмотрену погрешку док уписујем нове координате у конструкције памћења, што се смиривало на раменима која сам све више опуштао, исправљао кључну кост, не би ли остала што ширира и подржала мишиће врата и главе у примању опасне бујице нових података из атмосфере. Стрепео сам од наглих и бурних промена у свемиру, јер, седео сам сам насрам неприкосновеног свода и упијао вибрације чији би поремећај био кобан за умни капацитет којим сам се служио настојећи да га усавршим без обзира на околности у којима сам се налазио и, нажалост, без обзира на то колико сложеније структуре њиме, примитивним у суштини, какав и јесте од мог детињства остао, примао и проучавао.

У питању је био, дакле, систем за контролисање енергетских струја, управљао сам универзумом а да своје јединствено искуство и сазнање ни са ким нисам могао поделити, и још увек не могу. Трагање се наставља, потрага за пријемчивим бићем и даље ме држи у спреси са собом какав сам постао, немоћан и блесаст, и подједнако је напорна и захтевна, болна, као и игра немуштим конструкцијама. Бол у мени расте, одваја ме од живе природе људи и чини да останем трајно меланхоличан. Осетивши тугу, разумна половина мисли, што их све ређе производим, губи се и нестаје, ненаспаван вечито и сањив бауљам од прозора до врата терасе и слепо опипавам предмете о које се саплетем. Туга начиње смисао мојих структура и угро-

жава скривену моћ коју сам по цену изгубљене стварности неговао читавог живота, неговао за будуће људе, не би ли је примили у себе након првог сновиђења и проширили дечачке снове до снова вечери што се спушта на тло са дубоких бразда месечевих кратера. Нећу рећи како се посебна тама настанила у тако неприкладном рељефу, зуј ноћи коју она призива у сновима дечака лако се може препознати уколико ти трзаји буду усклађени уз помоћ конструкција са трепајима звезда. Не желим да тврдим како оригинали у космосу могу бити у конкретној вези са било којим елементом садашњице, доделио сам их личном убеђењу да ничега нема што би ме повезало са горњим светом, а тако бих желео да одем и угушим, најзад, неутољиву чежњу. Научен да све што измислим мора бити отелотворено, одрекао сам се могућности западања у стање празнине у све тамнијем бунару дечијих маштања. Илузију сам поништио пре њеног ушлива у просуте линије исушених мисли у сезони киша благе милости задовољења.

VII

Прихвати сену своју и неисцрпна реч биће засићена. Понеси уздарје путем својим и магла сновиђења биће раскриљена. Удахни сокове благодарја и крв претворена у злато спознаје биће источена. Дозволи скрушености да мисао твоју окурни у слабост немушлости, препусти струји заборава да збрише влагу зеница и крилу небеском да принесе усне благослова клици зачетог путовања. Када раскриљени простори прихвате безусловну милошту ослобођеног тела, океани светлости зачете у безднима тишине експлодираће у примитивној свести да је никада више на пробуде и не врате садашњости из које је потекла. Излазим на површину наметнутих додира облика ствари погледом непомичним; свод собе раскрилих за себе самог једино појмљиво, онако како бесмислица сполованих вакуума може проузроковати неразумевање и неприхватање спољњег надражаја у њу саму, неприхватање кретње што би променила диктат мисли које бледе и губе се истопљене од узвреле масе недирнутих простора што разлажу запремину ваздуха немарно истањену у нити смежураног клупка. Да бих убрзао проницање унутар херметичних мрежа безгласних одјека грандиозне свести која захтева стрпљивог посматрача, сместио сам се на ивицу крова ухвативши се рукама за цреп и металне држаче. Боравићу на овом месту до свитања, дуго сам проучавао могућности ризичне вратоломије и потом донео одговарајући избор положаја за седење. Сачекаћу сунце усредсредивши се на смирај ноћи; пратећи ток првих тачака клизећег светла препустити му се опрезно, тако да ме не привуче, тако да ме не оплови, јер не бих знао како да ћутим унутар расплинуте тошине, тек пратићу је и стрпљиво чекати док не научим како је слухом дотаћи. Тада ћу научити и како звуком осмислити скрушеност човековог окриља, како прекинути монолог са самим собом и започети разговор са бесмртним фотонима сунца. Отварам свод собе и отварам лице планини, истрпећу инстинктивни страх од свежине оштрог и гладног ветра који буди бића у шуми пре голоруког сунца. Истрпећу га ове ноћи, издржаћу га, дрхтавица ће ме успорити наредних неколико сати, све док се хладноћа не помири с телом што је неподвижено ушетало у онај део атмосфере који јој време пре свитања додељује нештедимце, барем овде, на планини. Нећемо се ни ја ни моја хладноћа обазирати на искрице са тла, са земље неприступачне стерилном поимању времена које прекривамо семеном слутње, да би остало недефинисано и браздама од сенки неподатно.

Отискујем се од обала стварности, свестан опасности да изгубим себе, безазлен и невин у искушавању сила које сам средином ноћи ишчекивао, не би ли се свиле над белином мојих очију, не би ли прошле кроз маловиту мрену испред мога лица и ушетале у мене, начиниле ме учтивијим и питомијим, прилагодљивијим дану и свему што шива у том дану, у тој јави недокучивих светала, смешних средстава и изгубљених путања.

Јер мрак је надвио крила сенки лако препознатљивих.

Јер сам сам их изродио из погледа људи лако присвојивих, да сам их кунио немилице једне наспрам других, смешљиви трептај врцао је из предвидљивих судара и искрица што сам користио сабирајући драгоцене експонатне колекције осмишљеној у детињству, када сам отпочињао са исцртавањем линија замишљеног хоризонта.

Примерци са далеких вулкана отеше се и примише на небо и оно сада прети да ослободи рађање и замирање дана, светла подивљалог. Но, људи се нису узнемирили, догађање сам могао предвидети једино ја сам, велики покретач немуждних конструкција бременитих од чежње за ужареним честицама развејане прошлости и будућности, за прашином сагледаном и чистом. Страх упућује на препуштање уместо на бег — разумну иницијативу која се након телесног грча појављује унутар мисли што их распостирем наоколо да замиришу непристојном наметљивошћу. То нисам могао бити: проводник ноћи до ове рупе у етру, до моје собе, до моје куће, до мога срца. Нешто није било у реду и то сам оставио за собом као испуштену рукавицу неприкладне величине што лагано леже на земљу и упија влагу из муља и мења боју стапајући се са нијансом незабележеног дана. Одговорност није домен коме се приклања имагинација у чијој сам служби, знао сам да ће све везе и везице постепено ишчилети и окупати се једноставношћу предказања. Нисам га се прибојавао; мирно је лежало у тишини конструкција које су израћале на површину расутих бројки, према којима сам се управљао шетајући пољанама зачетог праскозорја. Заборавио сам на очаравајуће понуде којима се некада одазивах, пропадао сам неизбежно кроз живу течност ледених плаштова празнине, испливавао кроз заустављену присутност свега. Нисам стрепоо: током сна израчунао сам тачан број покрета неопходних да заборавим сагледани поремећај унутар надирућег светла и усковитланих сенки, ушеталих у жубор салашњости болних струјања којих сам се управо ослобађао.

VIII

Направише ме од траве и оставише на месечевој површини да се родим у време када сунце окреће трепавице на другу страну и креће ка срцу таме. Неће је упутити новим просторима јер, ево је, мирује припитомљена у дну мога ока, у души моје сенке, у светлости младе бројке што се помаља и трепери у окну повређеног трајања.

Улице су се испразниле. Дрхтај пренут у тишини зашумео је изнад крошњи и раскриљени простори склопише се. Ходао сам градом у коме сам некада живео, заједно са мојом сенком корачала је сенка приближених звезда. Типину више нисам осећао: на земљи ћутала је умирена ноћ. Нисам стрепоо: у мислима и моме сећању није било сањаног гласа људи, нити уздаха оних који се давно пробудине.

Радило се о крошњама. О зеленој боји. Начину да ме омами и споји са сунчевом топлином. Нисам се предавао нити опирао, остао сам опуштен

и присебан. Приближићу се, ухватити прегршт милости са грана, понети је у шапи, унети жудно унутар плућних шушљина, испунити простор ваздуха присног и меког, збрисаног са далеких стена зачетих у морима из којих некада давно изронише опијене модрим планшовима безгласја.

Уверен да неминовност сусрета није било могуће избрисати, нити један болни покрет ублажити, нити један ожиљак свитања угушити, зауставно сам померање конструкција према положају небеских тела, спустио их на дланове и пажљиво чекао да се склунчају, да се склопе у једну једину тачку у чијем средишту блиста благовест смираја.

Тишину више нисам осећао; ослобођен немужтих и слепих потреба, немужтих и слепих препрека, слутио сам недореченост затворених простора и стрепео од месечевих сенки, стрепео да се коначно не упуте ка крову на коме сам седео, ка шумама, ка улицама, ка прозорима, ка људима.

Учинићу то сам; сред помућеног сна помешаног са праскозорјем требало је обићи уснуле градове, потом се одморити на ивици шљочника, а када се време прекине и студен ветар покрене, када близина људи нарасте и открије лице, покушати испуштене рукавице са тла, понети све што припада узнемиреној руци и продужити напред, ка младом окриљу слућеног сањача. Придржавати се правила: не ограничити се на говор без мисли, грчевито штедети све што је икада спознато у драгоценом моменту страшних магновења, све што остаје неизречено и заштићено док не уплива у мисао бића које ће расцветати пупољке — конструкције у још шире латице тишине и још мирисније маглине присутности.

Покренуће се изабраник, свемоћни и свезнајући, отиснути се у свемир хуманог етра милујући духове тужних, топлином топлећи запостављене шушљине на путу, на леду живог ткива мрморећих гласова овога света. Он може постати читав замишљени свет, пружити све што му и иначе може бити дато у зајам, све што би примио од међуградских срдаца — линијица подобних иглицама миришљавог рузмарина, пре би се могло рећи јесењим ружама, било кога миришљавог сна, било чијег блаженог починућа.

IX

Сунце је увелико блештало. Тетка ме је пронашла како без свести лежим на потпорним гредима. Укочен и обневидео, склизнуо сам са крова у току ноћи и задржао се на ивици терасе. Нисам јој објаснио да сам покушавао да ухватим прве зраке јутарње светлости, не бих ли повратио давно заборављени глас. Грдиће ме због птица, убеђена да сам и овога јутра посматрао како се у гнездима буде. Од данас, рекла је, пазиће на мене, чувати ме још помније. Соба, из које се не смем више удаљавати, мора остати закључана, прозори затворени, завесе спуштене.

X

Направише ме од траве и поставише на столицу, за сто у углу, крај лампе. Доручак је изнесен: бела кафа, чај, врућ теткин хлеб, кајмак, сир, мед. Будан сам. И тих.